

G

I N F O R M A C E   O   C H A R T Ě   7 7

květen 1984

---

	str.
Dokument Charty 77 č. 10/84 /Mezinárodní organizaci práce/	1
Dokument Charty 77 č. 11/84 /Právo na dějiny/	3
Sdělení VONS č. 369 /Inzultace Jana Pukalíka/	10
Sdělení VONS č. 370 /Propuštění Františka Stárka/	10
Sdělení VONS č. 371 /Převezení tří slovenských katolíků do ČSSR/	10
Sdělení VONS č. 372 /Zatčení dr.Ladislava Lise/	10
Sdělení VONS č. 373 /Drahomíra Fajtllová odsouzena/	11
Sdělení VONS č. 374 /Odsouzení Ladislava Lise/	11
Sdělení VONS č. 375 /Zatčení Miklose Duraye/	11
Sdělení VONS č. 376 /Ing. Petr Uhl propuštěn/	12
Odpověď V.Bendy něm. Mírovému kongresu	12
Odpověď V.Havla něm. Mírovému kongresu	13
Dopis F.Kardinála Tomáška redakci Tribuny	13
Odvolání signace Charty 77 Hanou Fialovou	14
Odpověď mluvčího Charty 77 V.Bendy H.Fialové	14
Zbýněk Čeřovský generálnímu prokurátorovi ČSR	15
Ludvík Vaculík: Prohlášení zaživa /recenze/	16

Informace o Chartě 77, vydává nezávislá redakční skupina signatářů
Charty 77

Anna Šabatová, Anglická 8, Praha 2

Dokument Charty 77 č. 10/84

Předsednictvu federální vlády ČSSR

Mezinárodní organizaci práce

Mezinárodní organizace práce po řadu let /od r. 1977/ projednává stížnost, kterou u ní podala Mezinárodní konfederace svobodných odborů, proti porušování čs. pracovního zákonodárství a Úmluvy č. 111 o zákazu diskriminace v zaměstnání a povolání československými zaměstnavatelskými organizacemi a dalšími institucemi ači řadě československých občanů za jejich politické a občanské postoje, které nebyly v souladu s názory oficiálními a které tito občané vyjádřili podpisem prohlášení Charty 77 nebo vyjádřením sympatií k němu a k jeho signatářům. Pro podpis tohoto prohlášení byla zejména v roce 1977 propuštěna za zaměstnání nebo jinak diskriminována v oblasti pracovních vztahů mnoho československých občanů. Po mnohaletém projednávání stížnosti v MOP a jejích orgánech došlo sice k určitým nápravám křivd u několika postižených z r. 1977, avšak většina z nich "rehabilitována" nebyla a perzekucemadáme pokračují.

Mluvčí občanské iniciativy Charta 77 se nejdříve obraceli na československá úřední místa a upozorňovali je na diskriminační praktiky některých zaměstnavatelů - národních podniků i rozličných úřadů a institucí. Tyto podněty se netýkaly jen diskriminace signatářů Charty 77, ale rovněž upozorňovaly na známou skutečnost, že např. po r. 1969 bylo pro své politické názory, projevované občanské postoje nebo náboženské přesvědčení propuštěno ze zaměstnání nebo donuceno přijmout horší zaměstnání statisíce československých občanů/např. V. Bilak udával v září 1975 v časopisu Daily World, že pro politické důvody bylo v Československu po r. 1970 pracovních postiženo přes 150 000 občanů; toto číslo se vztahovalo jen na bývalé členy KSČ a netýkalo se dalších desetitisíců či statisíců nestraníků, kteří byli obdobně postiženi/. Od r. 1970 se oficiální postoj k těmto skupinám až na individuální výjimky prakticky nezměnil, jejich diskriminace stále trvá.

Mluvčí Charty 77 ve svých podáních vycházeli ze zásady, že právo na práci je jedním z nejdůležitějších práv člověka a že tímto právem se rozumí možnost každého vykonávat práci, která odpovídá jeho schopnostem, kvalifikaci a zájmům. Dodržování tohoto práva by v Československu mělo být samozřejmostí; občanům je zaručuje Ústava československé federace i komplex pracovního zákonodárství, který byl roku 1975 po formální stránce uveden v soulad s Úmluvou č. 111 Mezinárodní organizace práce.

Bohužel však právní úprava je jedna věc a její aplikace věc jiná. Zkušenosti posledních let totiž názorně ukazují, že zákony a další právní normy, které jsou součástí československého právního řádu, nejsou samy o sobě dostatečnou zábranou proti narušování jimi chráněných hodnot, a to zejména tehdy, nemají-li orgány moci zájem na jejich dodržování. Tyto zákony - když bylo třeba - byly pozměněny /viz např. úpravy zákoníku práce zákonem 153/1969 Sb., který vytvořil "zákonný" podklad pro propuštění statisíců čs. občanů z jejich dosavadních pracovních míst/. Když změny splnily svůj účel a když bylo nutno ulomit hrot kritice naší země pro takové postupy/např. v Mezinárodní organizaci práce, kde se počátkem sedmdesátých let Československu dostalo té "cti", že bylo - spolu s Jihoafrickou republikou - zapsáno na černou listinu zemí, nedodržujících zákaz diskriminace svých občanů v zaměstnání a povolání z politických důvodů nebo podle politických kritérií/, byla provedena další úprava zákoníku práce, čímž se hlavním námitkám vyhovělo. Avšak nedlouho nato pocítila státní moc potřebu dát československé společnosti výstrahu, že nebude trpět takovou kritikou poměrů a svobodné vyjádření názorů, jakým bylo prohlášení Charta 77 s podpisy mnoha set československých občanů. Proto bez ohledu na předchozí závazky opět sáhla k osvědčenému prostředku - k propuštění ze zaměstnání. I když tentokrát vyhazov dostalo "jen" několik desítek československých občanů a ne státisíce jako v r. 1969, bylo to pro československou společnost, která ještě nezapomněla na masové čistky

počátku sedmdesátých let, velmi výmluvné varování. Propuštění ze zaměstnání tentokrát legalizovala svým stanoviskem ze dne 31.3.1977 Generální prokuratura ČSSR, když označila prohlášení Charta 77 za objektivně způsobilé ohrožovat socialistické společenské a státní zřízení a tedy - jak dovozovaly soudy I. a II. stupně, které rozhodovaly v příslušných pracovně-právních sporech - ti, kdo podepsali toto prohlášení objektivně ohrozili bezpečnost našeho státu. Opět se Československo - jak již bylo řečeno - stalo terčem ostré kritiky za porušení zásad Úmluvy č. 111 a jednání o této problematice v MOP nebyla dosud ukončena. A znovu československá úřední místa mnohokrát ubezpečila, že situace již byla napravena a že není důvod obávat se dalších porušení dané úmluvy. V této spuvistlosti dlužno poznamenat, že i když československý zástupce při zasedání MOP v r. 1982 přiznal porušování Úmluvy č. 111 v praxi čsl.zaměstnavatelských organizací, nepoužily čs. orgány prostředků, které jim právní řád dává k dispozici, aby všechny tyto rozsudky byly zrušeny.

Mezitím vešlo ve známost, že poté, co zástupci vlády ČSSR dali Mezinárodní organizaci práce svá ubezpečení, Nejvyšší soud ČSSR publikoval ve Sbírce soudních rozhodnutí 9/10/1978 výklad, který umožňuje pokračovat v odsouzené praxi jinými prostředky. Jeho podstata je v tom, že velmi volně definuje požadavky, které může vůči pracovníkovi uplatňovat zaměstnavatelská organizace v souvislosti s výkonem jeho práce. Připouští, v rozporu se smyslem § 46, odst. 1, písm.e/ zákoníku práce i s příslušnými ustanoveními Úmluvy č. 111, aby mezi požadavky pro výkon určitých funkcí, nebo druhé práce patřily nejen zvláštní odborné znalosti, ale také občanská angažovanost, tzv. morálně politické kvality pracovníka apod. Tento široký výklad pojmu "požadavky kladené na pracovníka" umožňuje zahrnovat do nich požadavky politického rázu, což v praxi, jak se ukázalo při postupu proti signatářům Charty 77 a v poslední době vůči mnoha věřícím, odůvodňuje diskriminaci v zaměstnání a povolání, které měla - i podle prohlášení čs. zástupce v MOP - zamezit novelizace zákoníku práce v r. 1975. Navíc se - i podle oficiálních rozhodnutí soudů v pracovně-právních sporech - ochrana, teoreticky poskytovaná zákoníkem práce, na některé kategorie zaměstnanců /např. kněží/ nevztahuje vůbec, u jiných /např. učitelé, vědečtí pracovníci, advokáti, státní zaměstnanci/ je fakticky suspendována různými dodatečnými vyhláškami a pravidly.

Zatímco porušování práva na práci propouštěním ze zaměstnání je mezním případem, používaným jen v situacích, kdy je většinou či menšinou počtu čs.občanů nutno dát na vědomí, co se smí či nesmí a kdo má v rukou moc, pak každý čs. občan ze své životní praxe ví, že v naší zemi neexistuje rovnost v přístupu k pracovním místům, že o obsazení všech významnějších pracovišť a funkcí nerozhodují jen schopnosti, kvalifikace, pracovní výsledky a výkony, ale na prvním místě projevy oddanosti moci, zejména však příslušnost ke Komunistické straně Československa.

Tato zásada je vyjádřena ve známém usnesení předsednictva ÚV KSČ ke kádrové a personální práci ze dne 6.11.1970, jehož platnost byla od té doby nejednou potvrzena a v němž se mj. přává, že významnou součástí kvalifikace "jsou politické postoje, věrnost socialismu, marxisticko-leninské politice Komunistické strany Československa a socialistickému státu, přátelství k Sovětskému svazu".

Systémem, který znemožňuje drtivě většině, tedy miliónům československých občanů, svobodný přístup ke všem významnějším místům, který pro ně stanoví tzv. "kádrový strop", je systém kádrové nomenklatury.

Systém nomenklatury se neopírá o žádná zákonná ustanovení, leží v oblasti neregulované zákony, ale skutečným rozložením mocenských sil. Jeho podstatou je, že rozhodování o obsazení všech důležitějších pracovních míst si pro sebe vyhradily orgány Komunistické strany Československa různých stupňů. Rozhodnutí těchto orgánů jsou pak pro úřadovny všech zaměstnavatelských organizací v Československu závazná. Jestliže dojde k rozporu mezi zákonnými ustanoveními a usneseními stranických orgánů, mají tato usnesení automaticky přednost. Odhadem je takto "privilegováno" mnoho set tisíc pracovních míst: v některých resortech naprosto všechna, včetně míst uklízeček, údržbářů či topičů, neexistuje pak v Českosloven-

sku podnik natolik malý a bezvýznamný, aby v něm obsazení alespoň několika řídicích či jinak klíčových funkcí nebylo vyhrazeno rozhodnutí stranických orgánů.

Když praxe kádrové nomenklatury, neopírající se o žádná zákonná ustanovení, není veřejná, přece lze její odraz vysledovat i v československých sdělovacích prostředcích. Eufemismem, vyjadřujícím, že to které pracovní místo je vyhrazeno jen pro členy KSČ či SSM, je termín, že k jeho zasázení jsou nutné "kádrové předpoklady". Každý den se v československých novinách najdou desítky inzerátů, v nichž se pro obsazení různých míst požadují tyto předpoklady. Smutné je, že se takové inzeráty objevují i v deníku Práce, orgánu čs. odborové organizace, která by měla být hlavním zastáncem rovnosti práv odborářů a zásadním odpůrcem jakékoli diskriminace v této oblasti.

Ani tato praxe neunikla pozornosti Mezinárodní organizace práce a československá vláda byla požádána, aby podala vysvětlení, jak požadavky kádrové nomenklatury budou uvedeny v soulad s konvencí. To však je jen jeden a zdaleka ne nejvýznamnější problém. Žádná země, zvláště ne Československo se svými omezenými lidskými i materiálními zdroji si nemůže dovolit nevyužít ~~maximální~~ schopností, kvalifikace a dovedností všech svých občanů. Systém diskriminace v zaměstnání a povolání působí jak obrovské škody materiální, tak neméně významné škody morální, v samém základu je jím podlamována pracovní iniciativita a pocit sounáležitosti obyvательства.

Je tedy nejen věcí dobrého jména Československa na půdě Mezinárodní organizace práce, ale i nejvlastnějším zájmem rozvoje naší země, aby zákonodárství i praxe v oblasti zaměstnání našich občanů opravdu a důsledně dodržovaly ustanovení Úmluvy č. 111 a skoncovaly s diskriminací pracujících pro jejich ideové, politické či náboženské postoje.

Žádáme proto československou vládu, aby této otázce věnovala náležitou pozornost a přikročila k nezbytným opatřením k nápravě stávajících poměrů.

7.5.1984

Václav Tenda
mluvčí Charty 77
mluvčí Charty 77

Jiří Ruml
mluvčí Charty 77
ing. x Rudolf Batěk je nadále ve vězení
x x x

Jana Sternová
mluvčí Charty 77

Dokument Charty 77 č. 11/84

Prezídium ČSAV

Právo na dějiny

Každá národ má svou historickou zkušenost, svou historickou paměť. Jejimi stavebními kameny jsou především velké historické události či období, jakési vrcholy dějinných procesů, přelomy či obraty v dějinném vývoji, které určovaly jeho další běh. Vepsaly se do národní paměti a znovu a znovu ožívány, stávají ze základem, na němž jsou vytvářeny falešné dějiny národů či států, ideové programy či koncepce, státní doktríny. Často ovšem také mýty a falešné obrazy.

Dějiny jsou velkým polem duchovních střetů a zápasů a každá doba si vytváří své pojetí dějin, své představy o jednotlivých epochách či událostech. Vytváří si je v konfrontaci s přítomnými historickými, kulturními a sociálními událostmi, na základě aktuální historické zkušenosti. Lze tedy říci, že historická zkušenost je duchovní útvar neobyčejné dynamiky složitosti, který vždy určoval a stále určuje životy národů a států. Má neobyčejnou moc zavazující a spojující.

Zájem o dějiny byl a je společný většině kultur, byla to však právě křesťanská kultura /sama pokračovatelka komplikovaných a různorodých tradic/, kdo důrazně a důsledně pojal historický vývoj lidstva jako smysluplný proces, který má zásadní význam pro přítomnost, ba bez nějž je přítomnost ve své opravdovosti a plnosti nemyslitelná. Protože jsme - ať již se k ní hlásíme nebo ji slovně zatracujeme - v plném slova smyslu dědici

křesťanské kultury a protože dnešní svět jako celek, se všemi svými přednostmi a nedostatky, je touto kulturou rozhodujícím způsobem formován, nemůžeme už myslet a jednat jinak než dějinně a prostřednictvím dějin. Ani zánik, ani záchrana lidského světa se nemohou odehrát mimo dějinnou souvislost.

Je-li přítomnost průsečíkem minulosti a budoucnosti, pak prožívající rok 1984, prožíváme možná - v tom malém koutku světa, který však nebýval vždy koutkem posledním - rok "velkého zapomnění". Náš národ je již po desetiletí ošlepaně zbavován své historické zkušenosti tím, že státní moc dovoluje zveřejnění pouze takových prací z oblasti historie, které vyhovují aktuální oficiální ideologii, tak aktivní manipulaci se základními historickými skutečnostmi a tradicemi. Toto přivlastňování si historie jako celku má za následek tabuizaci, popřípadě falšování klíčových období našich dějin. Mnohem hrozivější než všechny deformace je však zřejmá tendence dějiny prostě škrtnout, odsoudit je k mlčení a zapomnění - aby se prázdnému kolotání "od výročí k výročí" dostalo plné satisfakce.

Mýlili se všichni ti, kdo si mysleli, že paměť či zkušenost nelze vlastnit tak, jak si někdo přivlastňuje budoucnost. Dnes vidíme, že usurpace budoucnosti musí nutně vést i k usurpaci paměti, minulosti. Podíváme-li se na kteroukoli dnešní učebnici dějepisu od základní po vysoké školy, přesvědčíme se o pravdivosti tohto tvrzení. Je zřejmé, že moc chce používat historickou paměť či zkušenost jen jako nástroj svého paštvi, že ji chce podříditi svým cílům. Chce, aby existovala pouze paměť mocných a vládnoucích, aby paměť ovládaných potvrzovala výlučně nutnost a správnost bezčasové přítomnosti, zaplněné starostí o uživu a přežití za každou cenu. Specifika totalitní manipulace dějinami tak nakonec nutně spočívá v jejich postupné likvidaci, protože likvidací politiky, veřejného mínění, morálky i ostatních sociálních hodnot nelze do důsledků provést bez odstranění dějinné lidské dimenze jako takové. De facto to znamená návrat přednejdávnější počátky naší kultury - a spíše opuštění kultury vůbec, neboť si nelze dost dobře představit kulturu bez paměti a smyslu.

Jsme toho názoru, že tomuto zapominání, žánoucímu z hlediska státní moci, je třeba aktivně čelit. Nikdo z nás by neměl v sobě, at již vědomě či nevědomě, nechat zaniknout paměť spravedlnosti a nespravedlnosti, pravdy a lži, dobra a zla, paměť skutečnosti vůbec. Za všechno, co se děje v nás nebo okolo nás, máme nějakou osobní odpovědnost. Sama odpovědnost, sama možnost dát smysluplnou odpověď a ručit za své činy však předpokládá jistý časový rozměr a tedy také dějinnou zkušenost jako zdroj pochopení a kontinuity. Jestliže se zasazujeme za dodržování lidských a občanských práv, pak se to nedílně týká i znovuožívání historické paměti a v posledku i rekonstrukce dějinné zkušenosti jako takové. Vždyť lidská a občanská práva byla sama formulována v dějinném procesu a bez živého vztahu k dějinám, bez porozumění jejich smyslu je uplatňování těchto práv pouhou hrou, často dokonce škodlivou a nebezpečnou hrou.

Lidská občanská práva se týkají člověka jako bytosti, jejíž existence se nevyčerpává pouhým okamžitým prožíváním a která žije v společenství bytostí sobě podobných. Proto také nepokládáme zápas za prosazení těchto práv za marný, i kdyby jeho zjevné úspěchy byly sebeskromnější. Pokud bude navzdory všem železným oponám, informačním vakuům, cenzurám a ideologickým propagandám zaznívat hlas odpovědného lidského společenství, pokud bude předávána a obrozována paměť velkých humanitních ideálů, potom bude restituce těchto práv věcí sice obtížnou, stále však ještě možnou.

Avšak dějiny nejsou nějakým pohodlným katalogem ideálů, nýbrž pralesem různorodých skutečností, jímž nás mohou ke skrytým pramenům a plodům vést jen příslušní odborníci. Proto je zápas o právo na dějiny v tom užším slova smyslu nanejvýš naléhavý. Zajisté existuje celá řada historiků, kteří raději obětovali svůj oficiální statut /a tím i jakoukoli možnost tuzemské publikace/ než svou profesionální čest a pokračují ve své vědecké práci za ztížených podmínek a pro víceméně omezený okruh přátel. Historikové v exilu zajisté konají nesmírně záslužnou práci pro zachování a prohloubení historické paměti našeho národa. Jedním i druhým je

však přístup do pralesa historie nesmírně ztěžován a hlavně obyčejný československý občan má jen zřídkakdy možnost zjednat si je za průvodce. Existuje také několik poctivých historiků /ale ubývá jich ze dne na den/, kteří ještě smějí oficiálně publikovat, avšak jen za tu cenu, že je jim dovoleno vstoupit pouze do odlehlých, přesně vymezených koutů pralesa, které moc pokládá za nevýznamné.

Drtivá většina občanů je tedy nedobrovolně odkázána na oficiální tradování dějin v té podobě, v jaké se s nimi setkává od odborných publikací až po školní učebnice či historizující beletrii. A manipulace s dějinami je v této zemi neomezená. Porovnáme-li na ší situaci se situací v okolních státech, jsme na tom patrně nejhůře. Není snad jediného období našich dějin, jediného závažného fenoménu kulturního či společenského, které by nebyly podávány zkresleně a falešně a ostouzeny či glorifikovány podle momentálních potřeb moci. A stále více období je prostě zahalováno mlčením. Nikoli strůjcem, zajisté však jedním z hlavních vykonavatelů je i dnešní československá historiografie, a to jak její instituce, tak lidé, kteří v nich pracují. Proto se pokoušíme podat alespoň kusou zprávu o jejím spučasném stavu, jsouce si vědomi, že bez zásadní nápravy ve věcech obecných není možná ani náprava na tomto poli, zdánlivě tak okrajovém a přece tak významném právě pro budoucnost našich národů.

Bohužel nedisponujeme dostatečně podrobnými údaji o slovenské historiografii, takže jsme v následujících rozborech nuceni jednostranně vycházet ze stavu historiografie české. Dostupné informace a hlavně zhodnocení oficiálně publikovaných prací slovenských historiků nás však vedou k závěrům, že situace - snad až na mírnější průběh "konsolidace" a o málo lepší přístup k zahraniční literatuře a vědeckým stykům - je zde obdobná, to jest naprosto katastrofická. Jeden jediný příklad za všechny: Jozef Jablonický, přední /funkcí i erudicí/ slovenský marxistický historik, který dokořice bez nesnází prošel sítí konsolidačních prověrek. V polovině sedmdesátých let se však dopustil hned dvou smrtelných hříchů: odmítl nabídku, aby se stal /se svým mezinárodním věhlasem a styky/ agentem československé rozvědky, a na svém vlastním poli /nejnovější dějiny/ studoval s přílišnou vědeckou svědomitostí skutečnosti, nepohodlné některým z představitelů současné moci. Z toho důvodu mu byla oficiální vědecká práce zcela znemožněna, jako člověk je již řadu let perzekvován s vynalézavou rafinovaností /na Slovensku drží pravděpodobně prim co do počtu domovních prohádek i co do množství odnaté literatury a odborné dokumentace/.

Instituce.....

Jelikož hlavní historické instituce, vědecké ústavy, archívy, muzea zůstávají a vládne v nich stále jakýsi provoz, mohl by náhodný pozorovatel soudit, že se v naší historiografii nic nezměnilo, že to jsou stále místa, kde se pečuje o to, aby byla uchována dějinná paměť této země, rozvíjena historická bádání a vědecky formulována historická zkušenost našeho státu a našich národů z hlediska potřeb a otázek přítomnosti. Tak, jako tomu bylo od vzniku těchto institucí...

Pokusíme se ukázat, že by nebyla nic klamnějšího než takový soud, že se v české historiografii změnilo mnohé či dokonce vše a že dnešní stav lze označit za tragický.

Začneme archívy. Jejich organizace, úroveň a uspořádání jsou v celoevropském měřítku velmi dobré. Velmi mnoho však záleží na odborných kvalitách jednotlivých archivářů - a trend, daný měřítky pro jejich výběr i pro hodnocení jejich práce, je zřetelně sestupný. Přístup k materiálům je u nás de iure omezen v podstatě stejně jako na Západě. Je totiž třeba rozlišovat archiválie do r. 1918 a po tomto roce. Do r. 1918 jsou archiválie přístupné prakticky každému, kdo se vykáže občanstvím republiky, zatímco materiály po r. 1918 vydává archivář podle vlastního uvážení a své případné osmítnutí nemusí nijak zdůvodňovat. Tak je otevřen prostor pro libovůli, v mnoha případech však jen zdánlivou, protože pečlivě instruuovanou ze strany moci /ne nadarmo spadají u nás všechny archívy pod správu ministerstva vnitra!/. Jinou záležitostí je oficiální zpřístupnění fondů, obsahujících materiály k politickým dějinám první republiky a samozřejmě k období poválečnému, k dějinám po r. 1948 apod. Zde jsou archívy zásadně nepřístupné veřejnosti a můžeme se právem domnívat, že mno-

há dokumenty byly již zničeny. Dále je třeba uvést, že do Archivu Kanceláře prezidenta republiky je přístup umožněn pouze na zvláštní žádost. Tento Archiv obsahuje i bývalý tzv. radní archiv a množstvím cenného historického materiálu, například k dějinám 17. století, který se tímto správním zařazením stal prakticky nedostupným.

V minulosti byly archívy vždy také vědeckými institucemi a jejich pracovníci aktivně vědecky pracovali. Tak tomu dnes již vůbec není. Pracovníci archívů fondy pouze spravují, vědecká práce se u nich nejen nepředpokládá, aly byla by čímsi podezřelým. V souvislosti s trendem stále většího uzavírání a zneprístupňování materiálů musíme konstatovat, že archívy postupně přestávají plnit svou funkci. Na to uzce navazuje problém velkých edic dokumentů z naší minulosti. Základní ediční řady, zahájené

namnoze ještě před vznikem samostatného československého státu, přestaly po druhé světové válce existovat nebo zvolna zanikají dodnes. Sněmy české byly ukončeny za první republiky a od té doby v chybějících částech nedoplněny. Archiv český, na němž by bylo možné pracovat neustále, zůstal netknutý, v řadě *Codex diplomaticus et epistolaris regni bohemiae*, založené r. 1904 Gustavem Frudrichem, vyšlo po válce šest svazků, práce pouhých dvou badatelů. A tak by bylo možné pokračovat dále... Výjimkou ze žalostné situace v ediční činnosti nejsou ani pětisvazková *Documenta belli tricenale*, protože v tomto případě připadá rozhodující zásluha na dokončení edice německému nakladatelství, respektive penále, jež hrozilo z prodlení. Ještě horší je stav ediční činnosti pro novější období. Jediným edičním podnikem je totiž jeden svazek dokumentů k poddanskému povstání r. 1775, vyšlý k švoustému výročí události. Pro století 19. a 20. vědecké edice chybějí vůbec, nejsou ostatně k dispozici ani základní *chrestomatie*. A to u nás existují vedle archívů velké vědecké historické ústavy, které mají v základním popisu práce mimo jiné také ediční činnost!

Podívejme se nyní, jak pracují tyto ústavy. Naši hlavní vědeckou institucí v oboru historiografie je Historický ústav ČSAV, který má dnes asi sto zaměstnanců. Pokusíme se však dále ukázat, že výzkum národních a světových dějin je zde deformován a zničen do té míry, že lze právem mluvit o karikatuře na historiografii. Už na první pohled je patrná ohromující neplodnost této instituce, nemožnost, aby se v jejích zdech zrodila nějaká závažnější historická práce, která by zaujala naši veřejnost. Státní plán výzkumu se v Historickém ústavu naplní již dvanáct let, za tu dobu již ovšem ústav pohltil desítky miliónů korun. Pro spravedlnost dodáme, že ve stejné či velice podobné situaci se nechází celá řada akademických ústavů, například Filosofický, Ekonomický, Orientální atd. Jsou to velké, nákladné a společensky naprosto neúčinné instituce, jaké mohou existovat jen v tomto systému.

Obecně lze říci, že se v naší historiografii stále stupňuje trend, spočívající v potlačování historie před r. 1918, v preferování prací o moderních dějinách, kde zas ovšem buď chybějí kvalifikovaní autoři nebo jsou práce podrobeny takovému ideologickému ~~tlaku~~ tlaku, že jsou prakticky znehodnoceny. Například dějinami středověku se Historický ústav ČSAV nezabývá a bádání o této epoše se redukuje pouze na tzv. krizi feudalismu. Proto má oddělení starších českých dějin, které má pokrýt české dějiny až do r. 1948, pouze devět odbočných zaměstnanců, zatímco oddělení dějin přírodních věd, které do Historického ústavu vlastně vůbec nepatří, jich má čtrnáct. Jediným souvislým zpracováním českých dějin je v posledních desetiletích tzv. Přehled čs. dějin. První dva svazky jsou relativně dobré, přes nekvalifikované zásahy ředitele ústavu, rukopisy ~~zásk~~ dalších svazků však nejsou a kromě třetího svazku pravděpodobně nebudou dokončeny. Obecné dějiny nejsou v ústavu vůbec zpracovávány, pouze jako dějiny vybraných ideologických trendů, přičemž jsou do r. 1918 důsledně preferovány hospodářské dějiny. Tyto hospodářské dějiny jsou ovšem zpracovávány podle tak primitivních metodologických schémat, že jsou zcela vytrženy ze souvislosti s dějinami kultury a sociálních vztahů, s vývojem symbolických systémů obecně atd. V naší historiografii totiž vůbec neexistuje interdisciplinární výzkum. To, co je dnes samozřejmé a běžné ve světové historiografii, je pro naše historiky neuskutečnitelným snem.

Nespolupracují s ekonomy, sociology, psychology, kulturními antropology, s nikým. To je ovšem jen jeden aspekt naprosté duchovní izolace Historického ústavu a dalších vědeckých institucí u nás! Téměř neexistují kontakty se západní historiografií, českoslovenští historikové se neúčastní symposií, kongresů, nepublikují - až na nepatrné výjimky - na Západě své články a knihy. Dnešní historik nejenže nemůže zajet do rakouského archivu, přestože jsme měli do r. 1918 s Rakouskem společné dějiny, ale nemůže si většinou ani opatřit novinky světové literatury. Dnes se již stává problémem i prosadit překlad nějaké kvalitní sovětské historické práce.

Izolace od západní Evropy je pak dohnána izolací od našich nejbližších sousedů. Naše historiografie vůbec nezná pojem střední Evropy a jejích společných dějin politických, sociálních a kulturních. Nikdo nezkoumá vztahy historie našich zemí k dějinám polským, maďarským nebo německým. Jako bychom nežili v jednom geografickém prostoru, jako by se naše dějiny po staletí uzce neprolínaly ve všech oblastech. Je vůbec možné, aby někdo vážně zkoumal dějiny Čech a Moravy a tvářil se, že vztah Čechů a Němců v těchto dějinách není žádným problémem? "Není pak divu, že naše historiografie vypadá vedle sovětské, polské nebo německé zoufale strunule a neaktuálně. Vždyť také český historik nemá v r. 1984 k dispozici ani základní bibliografickou příručku /ačkoli Akademie má k tomuto účelu speciální oddělení/. V důsledku osobních perzekucí přestala totiž vycházet. Tím se dostáváme k lidským a morálním problémům naší historiografie.

Lidé .....

Bez nadsázky lze říci, že v dnešní oficiální historiografii nejsou žádné velké osobnosti, které by svým dílem sehrávaly v jakémkoli ohledu významnější úlohu. Máme sice několik odborně fundovaných historiků, ať již v Historickém ústavu nebo na Filozofické fakultě UK, kteří jsou schopni napsat zajímavou práci; i ti však - ať již z opatrnosti nebo z nutkavosti - většinou zůstávají daleko za tím, co by bylo možné od nich očekávat, rozmělnují své schopnosti na okrajových tématech a vyhýbají se jakémukoli koncepčnějšímu přístupu. Z historiků, kteří "přežili" konsolidaci, byla například v Historickém ústavu většina nucena změnit své zaměření, přejít na jinou problematiku, vzdát se svých pracovních plánů. Mnozí pak raději rezignovali. Vědecké ústavy, speciálně společensko-vědní, jsou u nás ovládnuty jako nějaká feudální obročí svými řediteli, kteří v nich většinou nastolili atmosféru strachu, nedůvěry, pékrytectví, atmosféru, která má velký podíl na oné tvůrčí neplodnosti, o níž jsme se výše zmínili. Zájem na skutečném rozvoji vědního oboru nemá nakonec téměř nikdo.

Nebudeme opakovat známá fakta o rozsáhlé perzekuci českých historiků v období normalizace. Škody, které byly způsobeny naší historiografií, byly nesmírné a oficiální věda se z nich pravděpodobně dlouho nezpamatuje. Mnohdy se však zapomíná, že snad ještě větší škody jsou páčány i nadále a systematicky, ač jistě méně viditelně a veřejně. Perzekuce, o níž tu mluvíme, probíhá vskrytu a jsou při ní obětováni a vědecky likvidováni především mladí lidé, kteří ani neměli čas se vypracovat v osobnosti-historiky a jsou veřejnosti zcela neznámí. Jde o mladou generaci historiků, kteří přišli do vědeckých institucí na počátku sedmdesátých let. V naprosté většině byli odstraněni, protože nesledovali dost horlivě likvidátorskou politiku svých vedoucích. Druhá generace přišla do institucí po r. 1975 a z ní je již značná část ochotna se podílet na pozvolném zániku historiografie. Stále však platí pravidlo, že čím větší kdo projeví samostatnost v myšlení, čím větší tvůrčí schopnosti, tím rychleji si podpisuje nad sebou ortel. A nemusí jít o žádné velké věci. Jako příklad aktuální perzekuce můžeme uvést postup našich mocenských orgánů proti Historickému klubu. Tento klub, existující od první republiky, patří dnes pod Národní muzeum. V jeho rámci se pořádají občasně odborné historiografické přednášky. Problém spočívá v tom, že si uchovává jistou minimální autonomii, totiž že přednášky a účast na nich nepodléhají dosti důkladné manipulaci ze strany moci. Proto jsou v současné době členové

klubu, pracující ve vědeckých institucích, nuceni podepisovat prohlášení, že nesouhlasí, aby se přednášek zúčastňovali lidé, mající vztah k Chartě 77.

Takto manipulovaná současnost nemá mít pochopitelně žádný vztah k tradici, k tradici české historiografie, k odkazu významných českých historiků, kteří často přímo ovlivňovali dějiny tohoto národa a státu. Snad ještě v žádném období českých dějin se moc nechovala tak nepřátelsky k historikům a jejich dílům, k české historii. Ve všem vládne zlom, diskontinuita, přerušování všech přirozených vazeb. Všechno, co kdy bylo o naší minulosti napsáno, všechny diskuse o pojetí a smyslu českých dějin upadly či upadají v zapomenutí. I pouhé dějiny historiografie, jaké v sedmdesátých letech napsal nedávno zesnulý historik F. Kutnar, byly na oficiálních místech přijaty s nelibostí a dnes jsou na indexu. "evycházejí žádné práce Palackého, Pekaře, Šusty, Krofty, Novotného, Chaloupeckého, Urbánka, Bartoše, Slavíka, Kalisty. Tak bychom mohli pokračovat v dlouhém seznamu těch, kdo byli "odsouzeni" k mlčení - namože řadu šesstiletí po své smrti.

Pojetí dějin ....

Navazuje-li naše současná historiografie na žádnou tradici, nezamýšlí-li se nad velkými problémy českých dějin, jak to činily celé generace našich nejlepších historiků, není to pouze proto, že by pokládala dosavadní tradice za reakční a stavěla proti nim své pojetí. Současná historiografie totiž nemá v podstatě o čem přemýšlet. Dostala se svým vnitřním rozpadem do slepé uličky: nemá dnes žádnou jednoznačnou koncepci, ať již národních nebo světových dějin, žádná oficiální instituce dnes například není schopna zpracovat synteticky nějaké historické období, ať již z dvacátého století nebo středověku. Jejím základním problémem je naprostá metodologická sterilita, která jí znemožňuje jakkoli se hnout z místa. Někdo by mohl namítnout, jak je to možné, když se naše historiografie řídí marxistickou metodologií, přičemž marxismus sám je směrem výrazně historizujícím. Ano, i řada historiografických škol na Západě se přiznává k marxistické inspiraci a jsou to často školy vynikající. Naše historiografie však zřejmě pochopila marxismus jako cestu mimo dějiny, jako útek od dějin. Ještěliže tvrdošíjně setrvává u představě "historie" jako neosobní ideje, vybavené několika apriorními zákonitostmi, a stále zavírá oči před významem kultury, náboženství a především svobodné lidské dějinné subjektivity, pak opravdu nemůže nikdy pochopit dějiny jinak, než jako snůšku špatných ilustrací takové představy /retušování a falšování těchto "špatných" ilustrací se docela samozřejmě stane jejím hlavním metodologickým principem/. Dějiny bez člověka i bez Boha přirozeně nemohou mít žádný smysl - nesmíme se tedy divit, že tradiční spor o smysl českých dějin naší historiografií nic neříká. Viděl-li například Masaryk smysl českých dějin v humanismu a Pekař v náboženství, dnešní historici v Akademii vůbec nevědí, že by se na nějaký smysl dějin měli ptát.

Jak tedy vypadá pojetí českých dějin v současné historiografii? Jedním z hlavních prvků tohoto pojetí je antikřesťanský a anticírkevní postoj. Katolická církev, která měla v českých dějinách fundamentální význam až po novověk, tj. po osmnácté století je pro nynější českou historiografii jednoznačně a za všech okolností retardačním činitelem, vždy hrála potlačovatelskou roli, protože byla pouze velkým feudálem a ničím jiným. Do husitství naše historiografie nesleduje vývoj kultury, protože jejím hlavním nositelem byla církev, ale ani vývoj sociálních vztahů a mentality, protože i ty církev, resp. křesťanství výrazně formovalo. Dějiny jsou stereotypně redukovány na základní fakta z politických dějin a na vývoj ekonomiky, přičemž je jasné, že ani jedno ani druhé nelze bez náboženství a kultury pochopit. Vždyť je známo, že středověký český stát vznikl v souvislosti s přijetím křesťanství, že řada světců, uctívaných po celá staletí /sv. Václav, Vojtěch, Prokop, Jan Nepomucký/, byla centry, okolo nichž se organizoval a rozvíjel národní život politický a kulturní. Křesťanství a církev nás vždy spojovaly s dějinami Evropy. Současnou historiografii však zajímá teprve tzv. první krize feudalismu, husitská revoluce. To je také první období, kdy začíná věnovat pozornost duchovním a kulturním jevům. Ovšem v jaké podobě! Již od padesátých let bylo

vynaloženo mnoho úsilí, najít v husitství něco, co v něm nikdy nebylo, co by však vyhovovalo ideologickým schémátům: prvky raného kapitalismu či projevy nějaké kulturotvorné energie národa, údajný český demokraticismus atd. V pojetí husitství se koncentrovaným způsobem projevují všechny iluze a omyly naší historiografie.

Dalším obdobím, kterému je věnována opět pozornost, je šestnácté a sedmnácté století, protože zde se odehrával zápas určité části Čech a Moravy s Habsburky. Habsburkové jsou dalším strašidlem české historiografie. Vždy negativní, vždy reakční. V soudobé oficiální historiografii nemáme jedinou seriózní práci o této dynastii českých králů a jediné pravdivé a objektivní divější zhodnocení jejich významu pro naše a evropské dějiny. Odtud také naprosté mlčení o české šlechtě a její dějinné úloze. Konflikt s Habsburky v šestnáctém a sedmnáctém století je zpracován na rovině politických událostí a ekonomického vývoje, zcela však chybí analýza náboženských a národnostních poměrů. Zde vládou dodnes neuvěřitelné mýty. Třicetiletou válkou jakoby pro naši historiografii skončily české dějiny. O sedmnáctém a osmnáctém století nemáme jedinou syntetickou práci, první knihy se objevují až o devatenáctém století, přesněji o jeho druhé polovině. Jen o sociálních, kulturních a vědeckých poměrech této doby existuje několik poměrně zasvěcených prací. Dluh historiografie vůči dalším obdobím českých dějin nebudeme ani rozebírat, protože vznik první republiky na tom není lépe než baroko a o odboji za 2. světové války bylo v posledních desetiletích vymyšleno tolik legend, bezostyšně glorifikujících stoupence budoucí moci a stejně bezostyšně difamujících její odpůrce, přičemž ti přeživší obyčejně prodělali několikeré přeřazení z jedné kategorie do druhé, až člověk žasne nad pestrostí a přizpůsobivou pohotovostí národní fantazie. Se seriózní historiografií to však má opravdu málo společného.

V podstatě je možné konstatovat, že o politických dějinách tohoto státu od r. 1918 až po dnešek nebylo napsáno nic pravdivého, respektivě, že o klíčových událostech se nesmí psát vůbec. Jak jsme již uvedli, nejsou k tomuto období k dispozici archívy, není možné si volně vypůjčit knihy nebo časopisy. Důvod spočívá v tom, že tato nedávná minulost leží, jak bychom řekli, v zájmové sféře jedné politické strany. Vůbec celý stav současné české historiografie svědčí jasně o tom, že v budoucnu se již nikdy nesmí připustit, aby veřejné instituce, jakými jsou například historické vědecké instituce, jež by měly patřit celému národu, byly používány ku prospěchu jedné filozofie, jednoho politického názoru. Naše historiografie prokázala, že právě pod touto vlajkou se stala národu naprosto nepotřebnou a zbytečnou, stala se sídlem mravního a historického nihilismu.

Katastrofičnost situace československé historiografie respektive dějinné paměti vůbec, je zřejmá, vážnost nebezpečí pro bezprostřední budoucnost našeho národního společenství může odborník i laik přehlédnout, jen z moci uřední.

Nepochybně se však najdou mnozí, kdo budou pokládat předložený rozbor za neúplný či nevyvážený, kdo budou odlišně definovat základní příčiny současné krize a navrhopvat jiné cesty k nápravě. Tracená vážnost historiografie, ztracený poměr k dějinám, nemohou být obnoveny jinak, než poctivou konfrontací rozdílných stanovisek: vítáme proto každý vážný hlas, ať již jednotlivce či skupiny k danému problému a podle svých možností jej zveřejníme stejným způsobem.

V Praze 20.května 1984

dr. Václav Benda
mluvčí Charty 77

Jiří Ruml
mluvčí Charty 77

Jana Sternová
mluvčí Charty 77

Mluvčí Charty 77 ing. Rudolf Battěk je nadále ve vězení

Sdělení VONS č. 369 /Inzultace Jana Pukalíka/

Ve dnech 19. a 20.11.1983 byl v Blansku zadržen a vyslýchán Jan Pukalík, bytem Lažánky 163, okres Blansko. Výslech se týkal petice proti rozmístění jaderných zbraní v Československu. Během výslechu 20.11. příslušníci brněnské StB Jana Pukalíka uráželi a ponižovali pro jeho křesťanskou víru. Několikrát byl také fyzicky napaden. Orgány SNB Janu Pukalíkovi nejen odmítly vrátit bibli, kterou mu zabavily při zadržení, ale v den zadržení odebraly v bytě, který obývá se svou babičkou, řadu písemností, aniž vykazaly náležitosti nutné k domovní prohlídce.

15.4.1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

x x x

Sdělení VONS č. 370 /Propuštění Františka Stárka/

Dne 10.5.1984 byl po dvouapůlletém věznění propuštěn na svobodu signatář Charty 77 František Stárek. Buďe ještě dva roky podroben ochrannému dohledu, který mu byl uložen rozsudkem okresního soudu v Chomutově v r.1982.

14.5.1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

x x x

Sdělení VONS č. 371 /Převezení tří slovenských katolíků do ČSSR/

Tři mladí slovensští katolíci - Branislav Borovský, Tomáš Konc a Alojz Gabaj, zatčení 12.12.1983 na čslo-polské hranici v okrese Poprad a uvěznění ve vazbě v Tarnové v PLR /viz sdělení č. 354/, byli dne 19.4.1984 převezeni do ČSSR. Krajský prokurátor v Košicích na ně uvalil vazbu. Jsou obžalováni z trestného činu nedovoleného opuštění republiky podle § 109 odst. 1 tr.z. Okolnosti jejich zatčení a obvinění zůstávají nadále nejasné. V PLR se s nimi v březnu 1984 mělo konat soudní přelíčení, které však bylo odročeno.

14.5.1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

x x x

Sdělení VONS č. 372 /Zatčení dr. Ladislava Lise/

Dne 10.5.1984 byl zatčen člen kolektivu mluvčích a člen VONS dr.Ladislav Lis, bytem Šišková ul., Praha 8, otec dvou nezletilých dětí, propuštěný na svobodu po čtrnáctiměsíčním věznění dne 5.3.1984. Ladislavu Lisovi byl rozsudkem okresního soudu v České Lípě uložen ochranný dohled na tři roky. Po návratu na svobodu se musel každý den hlásit na místním okrsku VB v místě svého trvalého bydliště. Policie velmi často v nočních hodinách vstupovala do jeho bytu. Ačkoli neměl rozsudkem přikázané místo pobytu, zakazovala mu policie protiprávně odjíždět na jeho chalupu u České Lípy, kam Ladislav Lis potřeboval jezdit ze zdravotních i existenčních důvodů. Trpí těžkým astmatem a jako invalidní dýcháče byl odkázán na výnos svého hospodaření. Po dva víkendy na začátkem května mu dozorový orgán bezdůvodně zakázal odjet na chalupu. Ladislav Lis písemně oznámil, že odjíždí, a po dobu pobytu na chalupě se řádně hlásil každý den na oddělení VB v České Lípě, naposledy dne 9.5.1984. Po návratu do Prahy se dne 10.5.1984 odpoledne šel ohlásit na okrsek VB v Praze 8, odkud se již nevrátil. Byla na něho uvalena vazba a je obviněn z přečinu maření úředního rozhodnutí podle § 7 zák. 150/69 Sb. Hrozí mu trest až šestiměsíčního odnětí svobody.

Soud s L.Lisem se bude konat 23.5.1984 u obvodního soudu pro Prahu 8

v Pobřežní ul. č. 5.

15.5.1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

x x x

Sdělení VONS č. 373 /Drahomíra Fajtllová odsouzena/

Dne 10.5.1984 byla okresním soudem v Trutnově za předsednictví JUDr. Junka odsouzena důchodkyně Drahomíra Fajtllová, nar. 7.12.1927, bytem Trutnov, M. Pujmanové 280, k odnětí svobody na jeden rok s podmíněným odkladem na zkušební dobu 3 let. Obžalobu proti ní podepsal JUDr. Doležal, okresní prokurátor v Trutnově. Paní Fajtllová byla odsouzena podle § 100, odst. 1 a, c tr.z. /pobuřování/. Předmětem její trestné činnosti mělo být, že třem ze svých tehdejších spolupracovníků půjčila literaturu, kterou soud označil za protisocialistickou. Konkrétně se jednalo o knihu Evy Kantůrkové Dvanáct rozhovorů. Paní Fajtllová strávila čtyři měsíce ve vyšetřovací vazbě. O jejím případě jsme již informovali ve sdělení č. 320.

16.5.1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

x x x

Sdělení VONS č. 374 /Odsouzení Ladislava Lise/

Dne 23.5.1984 proběhlo u obvodního soudu pro Prahu 8 soudní líčení s dr. Ladislavem Lisem, vězněným od 10.5.1984 v Praze-Ruzyni /viz sdělení č. 372/. Samosoudce JUDr. Karel Mazura shledal Ladislava Lise vinným z přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 7 zák. č. 150/69 o přečinech a odsoudil ho ke třem měsícům odnětí svobody do II. NVS. Uvedeného přečinu se měl dr. Lis dopustit tím, že nepodal v určené lhůtě písemné oznámení o svém odjezdu ve dnech 5.-9.5. na chalupu u České Lípy. Je to zřejmě záminka ze strany policejních a justičních orgánů, které chtěly za každou cenu Lise odsoudit. Dohlízející orgán SNB nestanovil totiž žádné podmínky týkající se lhůty písemného oznámení o odjezdu na venkov. Mimo to L. Lis při každodenním hlášení oznamoval, že na víkendy bude jezdit na venkov. Nadto písemné oznámení o svém odjezdu ve dnech 5.-9.5. podal 26.4., tudíž dostatečně předem. Je zajímavé, že samosoudce a ni prokurátorka netrvali na neoprávněném jednání dohlízejícího orgánu SNB, který si vyhrazoval právo povolovat Lisův odjezd, aniž by to bylo uloženo v rozsudku okresního soudu v České Lípě, který ochranný dohled uložil. Samosoudce též neřídil projednat u ONV pro Prahu 8 stížnost proti postižení pokusou 500,- Kčs za obdobné údajné porušení podmínek ochranného dohledu uložené dohlízejícím orgánem SNB dne 2.5.1984.

Přede dveřmi soudní síně stáli dva příslušníci VB, kteří perlustrovali všechny přítomné včetně šesti západních diplomatů. Do soudní síně byla vpuštěna pouze manželka a sestra obžalovaného, ostatních šest míst obsadili příslušníci StB a předseda Městského soudu v Praze JUDr. Jan Rojt.

25.5.1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

x x x

Sdělení VONS č. 375 /Zatčení Miklose Duraye/

Dne 10.5.1984 byl v Bratislavě zatčen ing. Miklos Duray, a vyšetřovatelem StB Jánem Kostkou byl obviněn z trestných činů poškozování zájmů republiky v cizině a šíření poplašné zprávy podle §§ 112 a 199 tr.z. Zároveň byl městským prokurátorem vzat do vazby. Uvedených trestných činů se měl dopustit tím, že "v cizině publikoval knihy, jejichž obsah je nepřátelsky zaměřený proti soc. zřízení a tím znevažoval dobré jméno republiky v cizině a její mezinárodní postavení, v ČSSR rozšiřoval písemnosti, jejichž

cišam bylo vyvolan neklid mezi občany maďarské národnosti". V poslední době se M. Duray zabýval novým školským zákonem, který omezuje na školách výuku v maďarštině. Napsal k této záležitosti rozbor, adresovaný kompetentním úřadům. Jeho různá vydání byla též publikována v zahraničí. Loni na jaře byl po několikaměsíční vazbě propuštěn a dále trestně stíhán na svobodě pro údajné podvracení republiky podle § 98/1 tr.z., jehož se měl dopustit tím, že veřejně upozorňoval na problematiku maďarské menšiny na Slovensku.

25.5.1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

x x x

Sdělení VONS č. 376 /Ing. Petr Uhl propuštěn/

Dne 28. května 1984 byl po pětiletém věznění propuštěn ing. Petr Uhl, nar. 8.10.1941, bytem Anglická 8, Praha 2. Petr Uhl je posledním vězněm z procesu s VONS v r. 1979.

29.5.1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

x x x

Vážené dámy a pánové,

účastníci kongresu "Wege zu einer europäischen Friedensordnung"! Především Vám chci co nejsrdčněji poděkovat za velkorysé pozvání na Váš Mírový kongres. Omlouvám se, že reaguji takto opožděně, pošta mi však Váš dopis doručila se značnými průtahy.

Vlastního jednání se bohužel nebudu moci osobně zúčastnit, neboť i kdyby mi čs. úřady dovolily vycestovat, hrozilo by reálné nebezpečí, že mi po skončení kongresu bude znemožněn návrat do vlasti. Alespon touto formou tedy deklaruji svou solidaritu s Vaším usilím a hledáním, jak jsou vyjádřeny již v samotném názvu Vašeho kongresu. Pokud jde o postoje mé a mých přátel k mírovým hnutím, o možnosti a směry dalšího dialogu i spolupráce, odkazují v podrobnostech na příslušné dokumenty Charty 77, zvláště na dopis Charty 77 Světovému shromáždění... v Praze v červnu 1983, otevřený dopis Charty 77 mírovým hnutím ze dne 14.11.1983 a otevřený dopis Charty 77 britským mírovým hnutím CND/END z 1.5.1984 - jakož i na společné stanovisko několika mých kolegů, adresované přímo Vašemu kongresu.

Obracím se však na Vás ještě s jednou velice naléhavou výzvou a prosím, aby s ní byli účastníci jednání, pokud možno seznámeni; jde o věc dr. Ladislava Lise, kdysi odvážného účastníka protifašistického odboje, dlouholetého předního funkcionáře Československého svazu mládeže a Komunistické strany Československa, posléze mluvčího Charty 77 a jednoho z nejaktivnějších stoupců myšlenky boje za mír a spolupráce s mírovými hnutími na Západě - ostatně tato jeho činnost Vám není neznáma, také on byl pozván na Váš kongres. V loňském roce byl na základě vykonstruovaných obvinění, že se tyto své názory pokoušel šířit ve svém okolí, odsouzen ke 14 měsícům vězení /celý trest si vskutku odpykal, přes protesty naší i mezinárodní veřejnosti/ a k následným třem rokům "ochranného dohledu", což je jakási forma vnitřního vyhnanství s podstatným omezením základních občanských práv a pod přísným policejním dozorem. Dr. Ladislav Lis se ukázněně podrobil všem těmto omezením, ačkoli jsou na něj aplikována v mnohem tvrdší podobě než na nejnebezpečnější kriminální zločince, ačkoli např. opakované noční kontroly jeho bytu ohrožují jeho rodinný život i duševní zdraví jeho dětí. Jako důsledný zastánce občanských práv však rozhodně odmítl respektovat příkazy, které nemají žádnou oporu v zákoně a jsou pouhým výrazem policejní svévole a msty; např. zákaz dojíždět na svou venkovskou chalupu a starat se tam o hospodářské zvířectvo, které je jedním ze zdrojů jeho obživy.

Byl proto v těchto dnech, dva měsíce po propuštění z vězení, znovu vzat do vazby a obviněn z "maření výkonu úředního rozhodnutí"; hrozí

mu soud a další vězení. Byl si vědom nebezpečí perzekuce a předem ohlásil, že v takovém případě neprodleně zahájí hladovku: je však za své předsvědčení vězněn už počtvrté, jeho zdraví je podlomeno a v dané situaci může být bezprostředně ohrožen jeho život.

Apeluji proto na všechny účastníky Mirového kongresu: nedopusťte, aby tento čestný člověk, který většinu svého života nezištně obětoval ideálům, jež jsou i Vám blízké, byl znovu nespravedlivě odsouzen a vězněn. Využijte významu, který moc na Východě přikládá mírovým hnutím, a rozhodně požadujte jeho okamžité propuštění. Snažte se působit na aktivní jednotlivce, nejčinnější organizace, politické strany či dokonce vlády svých zemí, aby se za dr. Ladislava Lise zasadili.

Předem Vám děkuji za jakoukoli akci, jíž se pokusíte zabránit tomuto ostudnému procesu, a ještě jednou zdravím Váš kongres.

V Praze 20.5.1984

dr. Václav Benda

x x x

SAGEN SIE NEIN ZU ATOMWAFFEN
c/o Rudolf Steinke,
Goltzstrasse 13b,
1000 Berlin 30

Vážený pane Steinke,

děkuji Vám srdečně za Vaše pozvání na heidelbergsko-mannheimský mírový kongres. Vážám si tohoto pozvání nejen jako pocty mé osobě, ale především proto, že prozrazuje, že chápete důležitost dialogu i s těmi občany východního bloku, kteří myslí nezávisle na politice svých vlád.

Jistě chápete důvody, proč nemohu přijet; buď bych nedostal pas anebo - kdybych ho dostal - mohl bych s určitostí předpokládat, že se už nebudu moci vrátit do své vlasti.

Omlouvám se proto a přeji Vašemu jednání úspěch. Čím zřetelněji na něm bude zdůrazněna nutnost současného oboustranného odzbrojení, tím zřetelněji budou jeho závěry v souladu i s mým vlastním přesvědčením a s přesvědčením mých přátel. Odpůrci nesmyslného - a zvláště atomového - zbrojení jsme všichni; specifická zkušenost, kterou podstupujeme my, kteří žijeme na východním bloku, nás však nutí možná silněji, než Vás, zdůrazňovat, že skutečně perspektivní a smysluplné odzbrojení může být jen to, k němuž přistoupí současně obě strany rozdělené Evropy a které nebudou pouhým výsledkem taktických kompromisů vlád, ale výrazem skutečné vůle k Evropě, v níž budou lidé žít důstojně, svobodně a v bezpečí, tedy k Evropě nerozdělené na pakty a bloky, ale založené na společenství svobodných národů, chovajících k sobě navzájem důvěru a schopných řešit své eventuální spory pouze nenásilným způsobem.

13.5.1984

V úctě Váš

Václav Havel
U dejvického rybníčku 4,
Praha 6

x x x

Redakce týdeníku "Tribuna"
Olšanská 1
Praha 3

V Praze 9.4.1984

V čísle 13. z 28.3.984 Vašeho časopisu Tribuna jste uveřejnili článek p. Richarda "ejmana s titulkem "Čertovo kopýtko klerikálního antikomunismu".

Tento článek obsahuje řadu nepravd, neobjektivních a zkreslených pohledů na činnosti církve a papežů poslední doby. Ale především je v něm řada urážek nynější hlavy církve, papeže Jana Pavla II., který je ve vašem článku nazván "jedním z nejreakčnějších papežů tohoto století".

Nynějšího papeže znám osobně velmi dobře, a to již od zahájení II. vatikánského koncilu v r. 1962. A od r. 1978, kdy byl zvolen za nejvyšší

hlavu církve, jsem s ním v pravidelném osobním styku každý rok.

Jan Pavel II. rozhodně není ~~absolutní~~ "absolutní monarcha", jak píše autor ve svém článku podle bližší neuvedeného pramene v Římě. Za dobu 21 let, kdy jsem s ním byl a doposud jsem v osobním styku, poznal jsem jej jako člověka nesmírně ušlechtilého, lidského, moudrého, mírného, čestného a ovšem vždy důsledného. Je mu naprosto cizí nenávisť či "vášnivý anti-sovětiismus", jak o něm píše autor článku. Jeho hluboké lidské vztahy se projevují při každé příležitosti, ať je to při audiencích, nebo při pastoračních návštěvách, na zájezdech zahraničních, v osobním kontaktu, prostě při každé příležitosti.

Nemůžeme předbíhat soud dějin, ale již nyní můžeme se domnívat, že Jan Pavel II., bude jednou všeobecně hodnocen jako velký humanista, neústupný zastánce lidských práv a jako jeden z velkých papežů všech dob. Urážky hlavy církve ve Vašem článku se dotýkají nás všech, miliónů věřících /křesťanů/ občanů, kteří poctivě pracují na výstavbě našeho státu. Na tom nic nemění skutečnost, že věřící občané Váš časopis zpravidla nečtou. Píší Vám proto, že je to moje povinnost, jakožto nejvyššího představitele katolické církve v ČSSR. Nemělo by smyslu polemizovat s jednotlivými podrobnostmi Vašeho článku. Ale skutečnost, že současnou ideologií ČSSR je ateismus, nikomu nedává právo na osočování a urážky těch, kdo jsou jiného ideologického zaměření. Autor Vašeho článku, Vaše redakce a všichni, kdo Váš článek inspirovali, či schválili, se mýlí, jestliže se domnívají, že tímto způsobem účinně napomáhají k zlepšování mezilidských a mezinárodních vztahů a uvolňování napětí, což zůstává základní linií politiky vlády ČSSR, jak v poslední době znovu potvrdil předseda federální vlády dr. Lubomír Štrougal /21.3.1984 ve FS/.

Autor Vašeho článku se navíc dopouští řady porušení Mezinárodních paktů o občanských svobodách a respektování práv druhých osob, které ČSSR podepsalo a ratifikovalo, včetně Ústavy ČSSR a několika ustanovení čl. občanského a trestního zákoníku. Vaše redakce je si sice vědoma praktické právní beztrestnosti svého počínání, avšak mravní odpovědnost zůstává vždy v platnosti, a proto platí i pro Vás. Její porušování nezůstane bez dopadu jak na Vás jako kolektiv, tak i na jednotlivce. Svou demagogickou nevěcností špatně sloužitě vzájemnému porozumění a světovému míru, za nějž se jinde tak vehementně stavíte. Trvalý mír může vyrůst jen ze spravedlnosti ke všem, a proto i k věřícím občanům.

Tento dopis jsem napsal ve snaze zamezit zhoršení vztahů mezi sv. Stolicí a ČSSR.

František Kardinál Tomášek
arcibiskup pražský
metropolita a primas český

Na vědomí:

Úřad předsednictva vlády ČSSR,
pan ing. Vlad. Janků - vedoucí Federálního sekretariátu pro věci církevní
při předsednictvu vlády ČSSR
Sekretariát pro věci církevní při Ministerstvu kultury ČSR

x x x

Mluvěmu CH-77 - Praha.

V Sedlci dne 20.4.1984

V polovině roku 1977 jsem provedla signaci CH-77. V době své signace jsem se s prohlášením CH-77 podrobně neseznámila a neznám ji ani do současné doby. K signaci mě přemluvil p. Vaněk z Karlových Varů. Odstupem doby jsem si uvědomila, že jsem jiného názoru, než který je prohášován v CH-77 a tak jak mi bylo prezentováno Vankem. Z tohoto důvodu Vás žádám, abyste mou signaci zrušili a vyškrtnli mne ze seznamu signatářů. Pracuji jako dělnice, o politiku se nezajímám a ani nemám zájem se angažovat v CH-77. Žádám o odpověď, jak bylo s mojí žádostí o zrušení signace naloženo.

Předem děkuji

P.S.: V signaci CH-77 jsem
podepsána Černoohorská

Hana Fialová
Osovická 60 /?/
360 15 Karlovy Vary

x x x

Vážená paní!

Potvrzuji tímto příjem Vašeho dopisu ze dne 20.4.1984 a беру na vědomí

Vaše rozhodnutí odvolat podpis Charty 77 - podle možností s ním známým své přátele.

Že Vás k podpisu Charty 77 kdysi kdosi přemluvil, z toho snad lze dovozovat jeho nedostatečnou serióznost, hlavně to však svědčí v neprospěch Váš: jste totiž dospělá osoba a budete si muset zvyknout, že za svůj život a za své činy si odpovídáte jen a jen Vy. Rozhodně Vás nic ani skutečnost, že onen člověk se mezitím vystěhoval z Československa, neopravňuje k jeho denunciačnímu jsmenování: popisné číslo mého domu i kostru svých formulací jste nemohla získat než ze zdrojů Bezpečnosti, nepochybně jste se tedy s ní sdílela a o tuto naprosto zbytečnou informaci.

Přeji Vám, abyste si v budoucím životě lépe volila své přátele a důkladněji zvažovala svá rozhodnutí.

V Praze 5.5.1984

dr.Václav Benda

x x x

Generální prokurátor ČSR
JUDr. K r u p a u e r
Praha

Věc: Stížnost

Pardubice 7.dubna 1984

Z důvodů ustanovení §§ 2,3,12, 14 a 32 zákona č. 20/1970 podávám stížnost na nezákonný postup orgánů SNV Plzeň-Bory po dobu mého věznění ve věznicí Plzeň-Bory.

1/ Stížností především napadám rozhodnutí zařazovací komise náčelníka NVÚ z května 1982. V rozporu s mým nezadatelným právem na ochranu života i zdraví po dobu výkonu trestu odnětí svobody jsem byl dlouhodobě zařazen na taková pracoviště, která neodpovídala mým zdravotním schopnostem a možnostem. V minulosti jsem utrpěl zlomeninu páteře. Zařazení na nekvalifikovanou práci na pracoviště n.p. PRECIOSA a TESLA evidentně vedlo ke zhoršení mého zdravotního stavu a zesílení bolestivosti porazového stavu páteře. Protože vedoucí lékař kpt.MUDr.BORUSÍK měl k dispozici úplnou zdravotní dokumentaci mé osoby, lze snadno dovést, že ve výkonu trestu jsem měl být výraznější měrou krácen na svých základních občanských právech, ale i poškozen na zdraví. Kategoricky setrvávám na požadavku, aby důvodnost mé stížnosti byla neprodleně přezkoumána a aby proti odpovídajícím příslušníkům SNV byly vyvozeny korespondující trestně-právní důsledky.

2/ Dnem 21.října 1982 jsem byl po několikařech žádostech a urgencích i stížnostech přeřazen z pracoviště TESLA na pracoviště KNIHARNA. Dopisem Správě SNV ze dne 7.ledna 1984 jsem vyčerpávajícím způsobem osvětlil, jak zločinné praktiky vládnou na pracovišti KNIHARNA, na to, že ve velkém rozsahu dochází k poškozování a i přímo dnes již k neprokazatelnému rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, tedy k jevům, které nemají s výchozím posláním účelu trestu zhora nic společného, spíše naopak. Za tzv. "zlepšovací návrh" byla ods. Priharovi a Korousevi vyplacena odměna ve výši téměř 3.000 táborových poukázek, přičemž výsledkem tohoto tzv. "obecně prospěšného zařízení" bylo zničení publikací a obálek na ně v hodnotě několika tisíc Kčs, přičemž toto zařízení je odstaveno jako nepotřebné. Odměňování na pracovišti KNIHARNA neodpovídá vykonané práci, odsouzení nepodpisují ani tak elementární podklady účetní evidence jako jsou pracovní výkazy a úkolové listy. Tento postup při výpočtu odměn odsouzených je v rozporu s Řádem o výkonu trestu a směrnicemi Ministerstva financí a dává tak prostor k různým machinacím s finančními odměnami a je v rozporu se základními požadavky na výchovné působení trestu. Podotýkám, že celé řízení pracoviště KNIHARNA vykonává fyzicky ods.PRIHARA a nikoli příslušník SNV s hodností kapitána. Správa SNV má údaje prošetřovala, připsím ze dne 19.ledna 1984 č.j. 19/607 mi oznámila, že na pracovišti KNIHARNA je údajně vše v naprostém pořádku a že má stížnost je bezpředmětná. V důsledku časové prodlevy mohlo dojít k odstranění některých průkazných názorností, avšak řada evidentních porušení právních

předpisů /např. výpočty mezd a odměn, machinace s prémie, neseznamování odsouzených, odměňování odsouzených, kteří nikdy na pracovišti KNIHARNA nepracovali, možnosti machinací s úkolovými listy, dvojí odměňování za stejnou práci apod./ je i dnes průkazná. Protože je důvodné podezření na rozsáhlou trestnou činnost jak odsouzených, tak i orgánů SNV, mělo by dojít k zevrubné a hloubkové kontrole poměrů a pořádku na pracovišti KNIHARNA. Je neuvěřitelné, že tak rozsáhlé a ekonomicky výnosné pracoviště je svěřeno do úplné správy a rozhodování několikrát trestanému, morálně narušenému a bez jakékoli kvalifikace odsouzenému, jehož rozhodnutí a z toho vyplývající důsledky hraničí se zdravým rozumem, jsou svévolné, protiprávní a přinášejí více škody než užitku. Proto setrvávám na své stížnosti, která byla prověřována Správou SNV laxe a nekriticky a žádám, abych jako stěžovatel byl o výsledku a řízení mé stížnosti vyrozuměn.

3/ Se vši důrazností protestuji proti tomu, že jsem byl v srpnu 1983 na uzavřeném oddělení věznice BORY vystaven dlouhodobému, zdraví škodlivému přípravku LASTANOX-A. Tento přípravek je zdravotními předpisy zakázáno používat v nevětraných nebo špatně větratelných místnostech. Přesto jsem byl na toto uzavřené oddělení umístěn spolu s dalšími vězni bezprostředně po vystříkání těchto kobek a u všech se dostavily stejné potíže - katar hrtanu, zvracení, dávení, těžké bolesti hlavy apod. Dozorový prokurátor věznice Plzeň-Bory dr. FOLK byl zavalen stížnostmi vězňů na tento evidenční protiprávní stav, neučinil však žádná opatření k ochraně zdraví odsouzených. Orgány moci státu tímto postupem narušily skutečně ta nejzákladnější práva lidskosti, odsouzeným de facto vzaly nejen právo na osobní svobodu, ale i právo na život a zdraví.

4/ V žádném případě nemíním zaplatit částku Kčs 280.- jako náhradu za pobyt na uzavřeném oddělení po dobu deseti dnů. Šetření, které bylo provedeno, nedalo orgánům SNV spolehlivé podklady pro skutkové zjištění, že jsem porušil Řád výkonu trestu. Uložený kázenský trest byl protiprávní a tak žádám, aby má námitka byla důkladně prošetřena.

Nebude-li můj podnět k stížnosti uspokojivě a spravedlivě vyřešen, vyhražuji si právo zveřejnění svého stanoviska.

ing. Zbyněk Čeřovský
Mikulovská 255
530 02 Pardubice
x

x
x
Ludvík Vaculík: Prohlášení zaživa /recenze/

V bezmoci a bezpráví, ale často i v nevědomosti a netečnosti suneme se na skládku materiálu, takže už brzo můžou z nás zase vařit mýdlo. Tento můj závěr nepochází z toho, že léto se zlomilo a do oken právě šplíchá studený déšť. Ten aspoň zředí radioaktivitu potoka, jež přesáhla normy, proto ji zakázali měřit. Voda teče do Brna. A oni ne aby snížili výrobu, zpříšnili dozor, změnili obchodní vztahy a vzali krajinu i lidi v ochranu! - Ovšem ten podzimní déšť bude místy také jedovatý.

V knize "Sondy pod povrch lékařské vědy" píše jistý akademik Prokop Málek o transplantacích lidských orgánů a líčí, jaké právní i morální zábrany se té zajímavé činnosti sňavějí do cesty. Morální stránka se vyřídí obecným poznáním, co můžou transplantace lidstvu dát. Právní bariéra se odstraňuje ve světě změnou právních norem. Rozhodnutí o tom, komu vzít a komu dát, je na odbornících, jejichž "etika a morálka ... je zárukou, že v žádném případě není myslitelné zneužití této situace". - Já ani nevyřekám, co si zrovna o tom pro budoucnost myslím, neobrátili-li se vývoj poněkud lepším směrem.

Mě nejvíc zaujalo, jak Prokop Málek, akademik, píše o překonávání právních překážek: "Řešení ... bylo odlišné v kapitalistických státech, kde se ulpívá na tradiční představě, že tělo zemřelého patří nejbližšímu příbuznému, a v socialistických státech, kde se od této představy odstoupilo."

- A to se podívejme; komu tedy patří tělo zemřelého? Že ono už také, jako kus dřeva, trubky či drátu na skládce, je socialistickým majetkem! Kdy to ti hrobaři usnesli?

Všimněte si jazyka, jímž se nám to ex cathedra podává. Samozřejmě a světoznámou pravdu, že tělo zemřelého patří příbuzným, akademik Prokop snižuje na představu asi blbečků, dnes nevyznamenávaných. Ztrátu jednoho z přirozených našich práv nám podává, jako by nešlo o další vyvlastnění, nýbrž jako bychom od něho sami odstoupili. Odvěkou spontánní snahu lidského rodu o přesáhnutí smrtelné existence jedincovy a lidskou potřebu tradice, řádu a jeho smyslu kradným máznutím ruky za sebou smazává jak lejno nelibě ulpívající mezi hemisférami.

Vyhláška ministra zdravotnictví z roku 1966 o pohřebnictví skutečně znamená, že z těla zemřelého je možno k léčebným, studijním a vědeckým účelům odebírat tkáně i orgány, s výjimkou mrtvol, jež stihly projevit písemný nesouhlas. Tyto zákroky, stejně jako pitvu, je možno dělat dvě hodiny potom, co tělo bylo shledáno mrtvým. Toho se však akademik nedotýká, takže nevíme, jak se to vlastně dělá, když přenášený orgán má být živý. Konkurence mezi resuscitací a transplantací je prý jen zdánlivá, protože "oba týmy ... mají etickou povinnost bojovat za život a oba také mají snahu co nejrychleji přerušit zbytečně udržovaný umělý život".

Komu tedy mrtví patříme, to vyhláška výslovně obchází tím, že stanovuje, kdo nás má pohřbit, není-li příbuzných. Nedověděl jsem se z ní ani, komu mám odevzdat to prohlášení, kdy nebo jestli je mám nosit pořád u sebe. Kdo mi však zaručí, že nan budou dbát? Známe přeci politické pitvy, ztracené statusy, vykopané hroby, přesypaný popel, zabavenou pozůstalost, vnucené místo a čas pohřbu, překažené rozloučení přátel se zesnulým.

Hlavně se nedokážu smířit s tím, že do jedné z posledních věcí šlověka, tak důležité a tajemné, že na ní a okolo ní vznikly kultury i kultury, do něčeho, co jde nad sezonní a účelové zákony, troufá si sahat pouhý ministr, dmeska ještě zdravotnictví, příště však třeba čeho?

Jednoho slunného dne ještě v září, v pátek v deset dopoledne, šel Mojmir Klánský po mostě ve Štěchovicích, náhle padl a byl mrtvý. Znal jsem ho třicet let. Jako vedoucí redaktor Květů uváděl mě do novin: učil mě odhadnout unosně téma, krátit vlastní text, předcházet chytře cenzuře. Podrobně jeho životopis neznám, vím jenom, že vystudoval konzervatoř a pracoval pak v hudebním vysílání rozhlasu. Sám hrál na klavír, dokud měl kde a dokud mu neztuhly klouby. Ví, že jen malou část života dělal, co chtěl, kdežto většinu prožil v trestných zaměstnáních. V šestapadesátém roce byl předsedou organizace, jež hlasovala pro mimořádný sjezd strany. V osmašedesátém měl jako redaktor Zemědělských novin veliký podíl na tvorbě nového zemědělského programu, napsal později o tom knihu. Románem "Sedm dní" /1963/ vyvolal zájem a očekávání, které splnil "Vyhnání" /1974/, pak se mu psaní už tak nedařilo, třebaže byl velice neústupný, pilný a trpělivý. Měl mnoho přátel, ale ke spisovatelství cítil většinou zatrpklou. Taky ke mně, i když jsem se snažil rozumět mu a usmířovat ho s jinými. Jeho nenapsaná životní látka byla těžší, nežli většiny z nás. Mojmir Klánský byl zajímavá a svérázná osobnost, patrná však tomu, kdo prostoupil slupkou jakési jeho šedé a zatvrzelé bázlivosti a plachosti. Někdy v něm zuřilo zklamání a lítost. Poslední jeho román, který jsem četl v rukopise a snad ho budou číst ještě mnozí, se jmenuje "Kachnička". Má nestejnou úroveň, udívuje sugestivitou a výrazem, a hned zase zklamává na chvíli papírem. Mojmir se v něm zabývá osudy a trápením jiných lidí, nežli je autor, což například já neumím. Naposledy jsem s ním mluvil za úmorně hrochého srpnového dne v jeho suterénním domovníckém bytě v ulici Na Manínách, který neměl dlouho a moc si ho vážil. Seděl v uměleckém pořádku u vysokého starobylého stroje a po levé ruce mu ležel tlustý strojopis ještě dalšího románu, mezi řádky celý propsaný ručními vsuvkami a opravami. Ptal jsem se, co to dělá, řekl, že ho krátí. Viděl jsem, že opisovaná stránka předlohy měla číslo dvanáct, opsaná ve stroji však už čtrnáct. Řekl jsem, že to teda pěkně zas krátí! "amítl, že hlavní krácení teprv přijde. Byl jsem zvědav, jaký bude mít

Mojmír pohřeb, kdo promluví a co řekne. Ale on předešel cenzuře: celou půlhodinu mu jenom někdo hrál za oponou Beethovena.

Prohlašuju, že si nepřeju, aby někdo z těch, kdo rozhodují o vodě i vzduchu, o živých i mrtvých, dostal v případě smrtelné úzkosti ode mne či od někoho jiného nějaký orgán, o jehož zdraví se nechtěl zasloužit.

/Říjen 1983/

x   x   x   x
              x   x
                                  x